

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

☆ روش مونته سوری در یادگیری ☆

☆ گردآورنده: عارف محمدی ☆

مقدمه:

روش مونته سوری بر اساس استقلال و یادگیری خودرشد است. در این روش، کودکان به طور مستقل و با توجه به علاقه مندی های خود یاد می گیرند.

آموزش مونته سوری بر این اساس استوار است که کودکان از طریق تجربیات واقعی و دست اول یاد می گیرند، نه فقط از طریق کتاب ها یا روشهای تئوری. محیط یادگیری در مونته سوری باید منظم و طراحی شده باشد تا به نیازهای فردی کودکان پاسخ دهد و آنها را در یادگیری خود یاری کند.

در روش مونته سوری، کودکان فعالانه در فرآیند یادگیری شرکت میکنند و انتخاب های خود را دارند. معلم در روش مونته سوری به عنوان یک راهنما عمل میکند و به کودکان کمک می کند تا خودشان یاد بگیرند روش مونته سوری میتواند از سنین پایین تر آغاز شود و کودکان از ۲ سالگی می توانند از این روش بهره مند شوند.

روش مونته سوری می تواند برای تمام سنین، از نوزادی تا بزرگسالی، مناسب باشد و هر مرحله از یادگیری را پشتیبانی کند. فعالیتهای حرکتی و حسی در روش مونته سوری بسیار مهم هستند و به کودکان کمک می کنند تا از طریق تجربیات عملی یاد بگیرند.

یکی از اهداف اصلی روش مونته سوری پرورش کودکانی مستقل و خودآگاه است که توانایی تصمیم گیری و یادگیری خود را دارند و وسایل در روش مونته سوری باید ساده و طبیعی باشند و به کودکان کمک کنند تا تجربیات واقعی را به دست آورند.

روش مونته سوری به همکاری و تعامل میان کودکان اهمیت می دهد و آن را بخشی از فرآیند یادگیری میداند.

"کار با مواد" به استفاده از وسایل آموزشی در فرآیند یادگیری اشاره دارد و یکی از اصول مهم روش مونته سوری است."

یک محیط آرام و منظم به کودکان کمک میکند تا تمرکز بیشتری بر یادگیری خود داشته باشند.

روش مونته سوری با تشویق همکاری و تعامل میان کودکان، به توسعه اجتماعی آنها کمک میکند.

معلمان در روش مونته سوری باید آموزشهای عملی و تجربی داشته باشند تا بتوانند به عنوان راهنما عمل کنند.

در روش مونته سوری، کودکان یادگیری مستقل و خودآگاه را تجربه می کنند و به آن اهمیت داده میشود.

روش مونته سوری می تواند برای تمامی سنین، از نوزادان تا بزرگسالان، مفید باشد.

در روش مونته سوری، کودکان به انتخابهای خود بر اساس علاقه مندی هایشان تشویق می شوند.

روش مونته سوری بر این باور است که یادگیری يك فرآیند پویا است که بسته به تجربه ها و محیط تغییر می کند.

روش مونته سوری چیست؟

روش مونته سوری که ماریا مونته سوری ابداعش کرد، رویکردی منحصربهفرد است که بر استقلال و رشد شخصی در کلاسهای درس تأکید دارد. هدف این روش ایجاد محیطی است که در آن کودکان بتوانند با سرعت یادگیری خود آموزش ببینند و در این بین، کنجکاویها و توانایی هایشان را پرورش دهند. عناصر اصلی روش مونته سوری فعالیت های مختلف، کلاس های درس بدون شرط سنی، معلم های راهنما و مواد آموزشی تخصصی اند.

کلاس درس مونته سوری کاملاً با محیط های خشک و جدی آموزشی فرق دارد. این کلاس محیطی سازماندهی شده، منظم، تمیز و هماهنگ است و شامل مواد آموزشی طراحی شده برای رشد کودکان در کارهای عملی، کاوش های حسی و فعالیت های و تحصیلی می شود. روش مونته سوری دانش آموزان را به کشف و شناخت علایق خود انتخاب مستقل تشویق می کند.

این کلاس‌ها پویا و بدون محدودیت سنی برگزار می‌شوند. فعالیت‌های آموزشی در کلاس‌های مونته سوری با توجه به توانایی‌های خاص کودکان و مراحل مختلف رشد آنها با رویکردی عملی و جذاب معرفی می‌شوند و در تمام مدت، حس استقلال و کنجکاوی کودک را تحریک می‌کنند. به این ترتیب، بدون ارائه برنامه‌های آموزشی سختگیرانه، کودکان در موضوعات و مفاهیم مختلف غوطه‌ور می‌شوند و اشتیاقی مادام‌العمر به یادگیری پیدا می‌کنند.

ماریا مونته سوری که بود؟

پزشک و مربی ایتالیایی، ماریا مونته سوری در ۳۱ اوت ۱۸۷۰ در کیاراواله ایتالیا به دنیا آمد. او به فداکاری‌ها و پیگیری‌های بی‌وقفه‌ای مشهور است که برای رفع نیازهای آموزشی و پرورشی کودکان انجام داد. مونته سوری از سال‌های اولیه زندگی خود اراده‌ای قوی و کنجکاوی فکری ویژه‌ای از خود نشان می‌داد. حمایت خانواده مونته سوری از تحصیل او بر شکل‌دادن به آینده‌اش بسیار تأثیرگذار بود.

مونته سوری توانست در مؤسسه‌ای فنی درس بخواند؛ این کار در آن زمان برای دختران چندان معمول نبود. او در این مؤسسه دروسی مانند ریاضیات و علوم را مطالعه کرد و بعداً علاقه خود به پزشکی را دنبال کرد. مونته سوری پس از فارغ‌التحصیلی از دانشگاه رم در سال ۱۸۹۶ یکی از اولین پزشکان زن در ایتالیا شد.

حین کار در محیط‌های بالینی مختلف، علاقه مونته سوری به رشد کودکان افزایش یافت. او کودکان دچار ناتوانی‌های ذهنی و رشدی را زیر نظر گرفت و تلاش کرد نیازها و پتانسیل آنها را درک کند. این مسئله سبب شد مونته سوری روش‌های آموزشی نوآورانه‌ای را ابداع کند که بر حمایت فردی و ویژه از هر کودک بر اساس توانایی‌ها و سرعت

یادگیری منحصر به فرد هر یک از آنها متمرکز بود. در واقع تعهد مونته سوری به صلح و آموزش در سرتاسر جهان در رویکرد او انعکاس پیدا کرد. هدف اصلی مونته سوری آموزش، تربیت و پرورش افراد دلسوز، آگاه و مسئولیت‌پذیر بود.

مونته سوری کار خود را در اواخر قرن ۱۹ در ایتالیا آغاز کرد، اما روش او به‌زودی در سرتاسر جهان گسترش یافت. همچنین به‌رغم انتقادهایی که به کارایی این روش و هزینه ساخت کلاس‌های درس مونته سوری مطرح می‌شد، مونته سوری در سال ۱۹۱۹ توانست اولین دوره آموزشی بین‌المللی این روش را در لندن برگزار کند و پس از آن، روش خود را در مراکز آموزشی مخصوص در کشورهای مختلف گسترش دهد.

فلسفه و ابزار مونته سوری چیست؟

مونته سوری معتقد بود سال‌های اولیه زندگی در شکل‌دادن به شخصیت افراد و توانایی‌های ذهنی آنها نقش حیاتی دارند. روش او بر ایجاد محیطی تأکید دارد که استقلال، انضباط شخصی و عشق به یادگیری را تقویت می‌کند. کلاس درس مونته سوری طوری برگزار می‌شود که دانش‌آموزان به اکتشاف، یادگیری عملی و فعالیت‌های خودگردان تشویق شوند.

۲ عنصر اساسی روش مونته سوری محیط آموزشی آماده و نقش محوری معلم در کلاس درس هستند. کلاس‌های درس مونته سوری با مواد آموزشی مناسبی چیده شده‌اند که پاسخگوی علایق طبیعی و مراحل مختلف رشد کودکان هستند. این مواد آموزشی مانند مهره‌های رنگی یا حروف کاغذی اجازه تصحیح و آزمون و خطا به کودکان می‌دهند. همچنین، کودکان در کلاس‌های مونته سوری و به‌کمک ابزارهای مونته سوری می‌توانند مهارت‌های حل مسئله و احساس موفقیت خود را تقویت کنند.

همچنین باید اشاره کنیم یکی دیگر از جنبه‌های جالب توجه روش مونته سوری تأکید بر مهارت‌های عملی زندگی است. مونته سوری معتقد بود که کارهای روزمره مانند ریختن

مایعات، بستن بند کفش و شستن ظروف نه تنها مهارت‌های حرکتی کودک را تقویت می‌کنند، بلکه مسئولیت‌پذیری و نظم را در کودک پرورش می‌دهند. این فعالیت‌های عملی جزئی جدانشدنی از رشد کل‌نگر کودک هستند و باید در روال روزانه کلاس درس مונته سوری جای بگیرند.

نقش معلم در روش مונته سوری

معلم مונته سوری هم در این روش آموزشی نقشی بسیار حیاتی ایفا می‌کند. معلم مונته سوری به جای اینکه شخصیتی مرجع باشد، نقش راهنما و ناظری را ایفا می‌کند که به فردیت هر کودک احترام می‌گذارد. در روش مונته سوری معلم‌ها به‌دقت پیشرفت، علایق و چالش‌های هر کودک را مشاهده می‌کنند و در صورت نیاز، راهنمایی و حمایت دلسوزانه و محبت‌آمیز ارائه می‌دهند. این رویکرد به کودکان کمک می‌کند تا احساس استقلال کنند و به توانایی‌های خود بیشتر اطمینان پیدا کنند.

برخلاف نقش‌های آموزشی سنتی، مربیان مונته سوری همچون راهنما عمل می‌کنند. هدف آنها تسهیل گرایش طبیعی کودکان به ابداع و اکتشاف است. معلم‌های مונته سوری محیطی مناسب و طراحی‌شده فراهم می‌کنند تا کودکان بتوانند با انجام فعالیت‌ها احساس غرور و کامیابی پیدا کنند و علاقه مادام‌العمر به یادگیری را در خود پرورش دهند.

آیا روش مונته سوری محدود به بازه سنی خاصی است؟

در حال حاضر معمولاً روش مונته سوری در مهد کودک به کار گرفته می‌شود، اما این روش مختص بازه سنی خاصی نیست. روش مונته سوری برای مراحل مختلف رشد طراحی شده است. از روش تربیتی مונته سوری حتی در خانه هم می‌توان استفاده کرد. در این روش، کودکان نوپا می‌توانند مهارت‌های حرکتی و فعالیت‌های استقلال‌طلبانه خود

را رشد دهند و کودکان در پیش‌دبستانی یا مهدکودک می‌توانند تعامل اجتماعی و یادگیری عمومی خود را تقویت کنند.

علاوه بر این، کلاس‌های ابتدایی مونته سوری مشوق همکاری، تفکر انتقادی و پروژه‌های ابتکاری هستند. همچنین این روش بر استقلال فکری و رهبری شخصی دانش‌آموزان در سطوح راهنمایی و دبیرستان تأکید دارد. در ایران هم برخی مهدکودک‌ها و مدارس از روش مونته سوری بهره می‌برند. با کمی جست‌وجوی ساده اینترنتی برای مدارس مونته سوری در ایران و شهر خود، می‌توانید با مؤسسات آموزشی‌ای آشنا شوید که از مربی‌های آموزش‌دیده و کلاس‌های آموزشی مجهز به ابزار مونته سوری استفاده می‌کنند.

کارایی روش مونته سوری

تحقیقات انجام‌شده درباره روش مونته سوری نتایج متفاوتی داشته‌اند. برخی از تحقیقات حاکی از اثرات مثبت روش مونته سوری روی مهارت‌های تحصیلی و اجتماعی هستند و برخی دیگر بر محدودیت‌های این روش از نظر هزینه و کارایی تأکید می‌کنند. با این‌همه، روش مونته سوری شهرت بسیاری کسب کرد و تحسین بسیاری را برانگیخت و در طول سالیان، توجه مربیان و والدین و پژوهشگران زیادی در سرتاسر جهان را به خود جلب کرده است.

در حال حاضر، ایده‌های مونته سوری به کلاس‌های درس سنتی محدود نمی‌شود. رویکرد مونته سوری در خانه‌های پرورش کودکان بی‌سرپرست و مدارس کودکان کم‌توان ذهنی هم کاربرد دارد. همچنین از روش تربیتی مونته سوری در خانه هم می‌توان برای رشد توانایی‌های فکری و حسی کودکان استفاده کرد. در کل روش مونته سوری بر مبنای احترام به رشد طبیعی و عشق همیشگی افراد به یادگیری در محیط‌های مختلف عمل می‌کند.

مزایا و معایب روش مونته سوری

به کمک این روش، کودکان می‌توانند مستقل‌تر شوند و در تعامل اجتماعی خود موفق‌تر باشند. با این‌همه، هزینه زیاد روش مونته سوری و فقدان چارچوب سنتی و ساختارمند

چالش‌هایی ایجاد می‌کند. در ادامه، به برخی از مزایا و معایب روش مونته‌سوری اشاره می‌کنیم. بدیهی است که این مزایا و معایب ممکن است بر اساس ترجیحات فردی، مدرسه خاص مونته‌سوری و نیازهای هر کودک متفاوت باشند.

مزایای روش مونته‌سوری

- ☆ رشد عاطفی، اجتماعی، جسمی و فکری کل‌نگر برای کودکان
- ☆ یادگیری کودک‌محور و آموزش حس استقلال، تفکر انتقادی و مهارت‌های حل
- ☆ انطباق با سرعت یادگیری فردی هر کودک
- ☆ تأکید بر یادگیری عملی، لمسی و تجربی کودکان برای ارائه مفاهیم انتزاعی
- ☆ توانایی آموزش به سایر گروه‌بندی با سنین مختلط و یادگیری احساس همدلی دانش‌آموزان.
- ☆ علاقه طولانی‌مدت به یادگیری و کنجکاوی خودانگیزه.
- ☆ احترام به اختلافات و تنوع‌ها با مشاهده کودکان مختلف در محیط آموزشی

معایب روش مونته‌سوری

- ☆ استانداردهای محدود و برنامه‌های درسی متنوع با نتایج مختلف که به‌شدت به نوع آموزش معلم وابسته است
- ☆ چالش‌های انتقال از محیط مونته‌سوری به مدرسه سنتی
- ☆ فقدان آموزش رسمی و تأکید کمتر بر درجه‌بندی و امتحانات سنتی
- ☆ آموزش غیرمستقیم و بدون ساختار که ممکن است در آینده تحصیلی کودک مشکلاتی
- ☆ ایجاد کند

جمع بندی

ارزش میراث ماریا مونته سوری از محبوبیت و موفقیت مداوم آموزش مونته سوری در سراسر جهان مشهود است. رویکرد او از آزمون زمان سر بلند بیرون آمده و با شیوه‌های آموزشی مدرن ادغام شده است. روش مونته سوری مسیری متمایز برای پرورش و رشد همه‌جانبه کودکان در زمینه‌های اجتماعی، عاطفی، فیزیکی و تحصیلی ارائه می‌دهد. این روش از طریق محیط‌های یادگیری شخصی‌سازی شده، فعالیت‌های خودراهبر و رویکردی کل‌نگر به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا پتانسیل‌های خود را کشف کنند و زیربنای موفقیت را در جنبه‌های مختلف زندگی پایه‌ریزی کنند